

Brezilya Ülke Raporu (Otomotiv Sektörü Açısından)

Ar-Ge Şubesi

Şubat, 2020

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	7
3. BREZİLYA’NIN DIŞ TİCARETİ	11
4. TÜRKİYE İLE TİCARET	16
5.BREZİLYA’NIN OTOMOTİV SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	26
6.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	29
KAYNAKLAR	35

GSYİH: 1.847.020 (IMF, 2019 tahmini) (Milyon USD) **Büyüme Oranı:** 0,88% (IMF, 2019 tahmini)
Nüfus: 209.962.000 (2019, IMF tahmin) **Başkent:** Brasilia

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Kapladığı alan açısından dünyanın beşinci büyük ülkesi olan Brezilya, kuzeyden güneye 4.320 km, doğudan batıya 4.326 km'dir. Ülkenin, yaklaşık yüzde doksan gibi büyük bir kısmı, Ekvator ile tropikal Oğlak dönencesinde yer almaktadır. Atlantik Okyanusu ile çevrili Brezilya'nın İspanyolca konuşan Güney Amerika ülkeleri ile 12.000 km'lik sınırı vardır. Şili ve Ekvator haricinde Güney Amerika ülkelerinin hepsi ile sınır komşusudur.

Brezilya'nın başkenti Brasilia, politik ve idari merkez olmakla birlikte ekonomi, ticaret ve sanayi merkezleri başkentten uzakta Atlas okyanusu kıyısında yoğunlaşmıştır. Sao Paulo, güneydoğuda başkentten 1.015 km. uzaktadır. Diğer büyük şehirler Rio de Janerio, Belo Horizonte güneydoğuda, Porto Alegre güneyde, Salvador ve Recife ise kuzeydoğuda yer almaktadır. Brezilya'nın GSYİH'sının %50'si güneydoğu bölgesinde, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinde üretilmektedir. Üretim altyapısı yüksek oranda çeşitliliğe sahiptir. Ülke genelinde km²'ye ortalama 22 kişi düşerken bu bölgede km²'ye 85 kişi düşmektedir.

Brezilya'da ekvatorial, tropikal, yarı kurak, dağlık tropikal ve astropikal olmak üzere beş iklim bölgesi vardır. Amazon Bölgesi'nde yıllık ortalama sıcaklık 22-26 °C dolayındadır. En sıcak-en soğuk mevsimler arasındaki sıcaklık farkı ihmal edilebilir boyuttadır. Amazon bölgesinden tropikal bölgelere yaklaşıldıkça yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı artmaktadır. Ülkenin en sıcak bölgeleri kuzeydoğuda yer almaktadır. Mayıs-Kasım arasındaki kurak dönemlerde sıcaklık 38°C'yi aşmaktadır. Atlantik Okyanusu kıyıları boyunca sıcaklık 23-27 °C dolayındadır. Kışlar, genellikle kurak geçmektedir. Amazon Havzası ve Atlantik kıyıları boyunca yağış oranı yüksektir.

Siyasi ve İdari Yapı

Brezilya, "Başkanlık" sistemiyle yönetilen "Federal Cumhuriyet"tir. 26 eyalet ve bir federal başkentten oluşan idari yapıda, her eyaletin federal meclisi ve iç yönetimi bulunmaktadır. Toplam 5.560 belediye vardır. Eyalet valilerinin federal meclis ve senatörler üzerinde güçlü etkisi bulunmaktadır.

Başkan, federal hükümetin yürütme kurulunun başıdır. 4 yılda bir ve en fazla iki dönem üst üste seçilebilir. Oldukça geniş yetkilere sahip olan Başkan'ın kanun yapma yetkisi olmamakla birlikte

kongrenin uygun bulması halinde geçici kararname çıkarma yetkisi vardır. 513 üyeli temsilciler meclisi ve 81 üyeli senato olmak üzere iki meclisli olan kongrede; meclis üyeleri 4 yılda bir başkanla eş-zamanlı olarak, senato üyeleri ise 8 yıl için seçilmektedir. 4 yılda bir sırasıyla senatonun üçte ikisi veya üçte biri yenilenmektedir.

11 yüksek mahkeme yargıcı senato tarafından uygun bulunarak başkan tarafından atanmaktadır. 1988 anayasası ile sosyal adalet ruhu ön plana çıkarılmıştır. Yapısal reformlarla birlikte mülkiyet ve rekabet kavramları güç kaybederken devlet güç ve ağırlık kazanmıştır. Sendikalar, "Topraksız İşçiler Hareketi"- "Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra, Roma Katolik Kilisesi ve Protestan Kilisesi ulusal hareketlerde söz sahibidir. İş çevreleri, özellikle CNI-Ulusal Sanayiciler Konfederasyonu ve FİESP- Sao Paulo Eyaleti Sanayicileri Konfederasyonu ulusal politikalarda söz hakkına sahiptir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Dünyanın en kalabalık beşinci ülkesi olan Brezilya'nın 2015 yılı itibarıyla nüfusu yaklaşık 204,5 milyon kişiden oluşmaktadır. Demografik yoğunluk sahil boyunca uzanan dar bir kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Kıyı kesimlerindeki nüfus yoğunluğunu iç kesimlere kaydırmak için Başkent Rio de Janeiro'dan Brasilia'ya taşınması, karayolları ağının genişletilmesi, ülkenin iç taraflarında yeni kalkınma merkezlerinin oluşturulması, Itaipu ve Tucurui gibi büyük ölçekte hidroelektrik projeleri gibi teşvik önlemleri alınmıştır.

Brezilya'da üç farklı ırk ve bunların karışımından söz edilebilir. Yerli halk yani Güney Amerika yerlileri, Avrupa'dan gelmiş beyazlar ve Afrika'dan gelmiş siyahlar Brezilya halkının günümüzdeki yapısını oluşturmaktadır. Brezilya'nın asıl nüfusu, göreceli olarak küçük kabilelere bölünmüş ve yarı sabit köylerde yaşayan avcılık ve balıkçılıkla geçinen yerlilerden oluşmuştur. Yoksulların, kolonilere ait madenlerde ve ekim alanlarında çalıştırılmasını sağlamanın uygun olmadığı görülünce, Portekizli göçmenler, Afrika'dan siyah köleler ithal etmeye başlamışlardır. 1850'lerde köle ticaretinin sona ermesi ile iş arayan Avrupalı ve Ortadoğulu göçmen akını artmıştır. Öte yandan 1910'da -bir milyonun üzerinde- kitle halinde Japonya'dan göç almıştır. Zaman geçtikçe, bu göçmen dalgaları çoğunlukla Sao Paulo, Parana, Santa Catarina ve Rio Grande do Sul gibi eyaletlere yerleşmiş ve bu bölgeler çok farklı yapıya bürünmüştür. Etnik yapı açısından; Beyaz %53,7, Melez %38,5, Siyah %6,2, diğer %1,6'dır.

Dünyanın neresinden gelmiş olursa olsun ziyaretçilerin kendilerini yabancı hissetmemelerini sağlayan bu etnik farklılık; ulusal yapıda, iş ve politika hayatında ayrımcılık yapılmadan birlikte

yaşama kültürü oluşmasını sağlamış olup, Brezilya'nın küresel rekabet alanında başarısının en önemli anahtar unsurudur.

Halkın büyük bir çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Ortalama yaşam süresi 73 yaş olup, erkekler için 69,4 yaş, kadınlar için 76,6 yaş ortalama yaşam süresidir. Erkek nüfusun yaşam süresinin daha kısa olmasının nedeni, 60 yaş altındaki erkeklerde şiddet suçlarından kaynaklanan ölümlerin fazla olmasıdır. 2015-2019 yıllık nüfus artış hızının % 0,8 olması beklenmektedir. 2020 yılında nüfusun 219 milyona ulaşacağı ve nüfus artış hızının % 0,7 olacağı tahmin edilmektedir.

Nüfus Dağılımı

Nüfus	2011	2016	2021
Toplam (milyon kişi)	197,4	206,1	213,4
Erkek nüfus	97,2	101,3	104,7
Kadın nüfus	100,2	104,8	108,7
Yaşa göre dağılım %			
0-14 yaş	24,9	22,6	20,4
15-64 yaş	68,3	69,2	69,8
65+ yaş	6,9	8,1	9,8
Şehirleşme %	84,6	86,0	87,3
Çalışan nüfus (milyon kişi)	104,0	110,4	115,4

2014 yılı itibarıyla, toplam nüfusun %85,5'ini şehirli kesim oluşturmaktadır. 2025'de hedef %91 şehirleşmedir. Şehir ve kasabalardaki hızlı nüfus artışı ve kırsal kesimden, şehirlere doğru yönelen göç; "favela"adı verilen gecekonduardaki artış ve altyapı eksikliği ile birlikte çeşitli sorunlara yol açmıştır.

Gelir dağılımının oldukça bozuk olduğu Brezilya'nın güney doğusu nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu bölgedir. Toplam 20 milyon kişinin yaşadığı Sao Paulo şehrinde varoşlar hariç 11,4 milyon kişi yaşamaktadır. Hali hazırda nüfusu 1 milyonun üzerinde olan 14 şehir bulunmaktadır. Kuzey, kuzey-doğu nüfus yoğunluğu az yerleşim bölgelerine sahiptir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Brezilya, Amazon ormanları ile dünyadaki en geniş tropikal orman ve oksijen rezervlerine sahiptir. Ormanlar ülkede çok büyük bir alanı kaplamaktadır. Yapraklarını dökmeyen ağaçlardan oluşan mapa ormanları bütün Amazon bölgesini, Sao Paulo'nun batı yaylalarını ve güney kısımlardaki yaylaların geniş bir kısmını kaplamaktadır. Kuzeydoğu Brezilya'nın en yüksek ve en sulak yerlerinde de bu ormanlara rastlanmaktadır.

Savanlar, ülkenin ikinci önemli bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Orta Brezilya'nın az verimli topraklarında savan, yerini dikenli, cılız çalılara bırakmaktadır. Amazon Bölgesi, dünya kauçuk üretiminde birinciliğe sahiptir. Yağış ve nem oranının yüksek olduğu ülkenin, en sıcak bölgesi olan kuzeydoğu kısımlarında kurak alanlar bulunmaktadır.

Brezilya, çevreyle dost bir enerji kaynağı olduğu gerekçesiyle etanol üretimi ve kullanımını desteklemiştir. Ancak toprağa ihtiyaç duyan çiftçilerin ekim alanı açmak için Amazon'daki ormanları yakmaları sonucu ormanlık alanların azalması hava kirliliğine yol açmıştır. Bütün bunlar, etanol üretimi için yeni şeker kamışı ekimi yapılmaması ve etanol üretim tesisi kurulmaması yönünde çevre korumacı kararlar uygulanmasına yol açmıştır.

Uluslararası Kuruluşlarla Bağlantılar ve Diğer Ülkelerle İlişkiler

Brezilya, BM, DTÖ-Dünya Ticaret Örgütü, IMF ve Dünya Bankası gibi pek çok uluslararası kuruluşun üyesidir. Ülkemizin de üyesi olduğu küresel sistem için önemli ülkelerden oluşan G-20 grubunun da üyesidir. Latin Amerika ve Karayip ülkelerinin oluşturduğu danışma, koordinasyon ve işbirliğinin yanı sıra iktisadi ve sosyal gelişimi de hedefleyen hükümetler arası bir kuruluş olan SELA'nın üyesi olan Brezilya, 19 Latin Amerika ülkesinden oluşan ve bölgesel entegrasyon ile işbirliğini artırmayı hedefleyen Rio Grubu'na bağlıdır. Brezilya'nın çeşitli ülkelerle imzalanmış ekonomik ve teknolojik işbirliği anlaşmaları da mevcuttur. Andean Ülkeleri ile ekonomik işbirliği anlaşmaları, Hindistan'ın yanı sıra, SACU-Güney Afrika Gümrük Birliği kapsamında Güney Afrika Cumhuriyeti, Botswana, Namibya, Lesotho ve Swaziland ile yakın ilişkileri mevcuttur.

Özellikle Latin Amerika ülkeleri ile yakın ticari ve siyasi bağları olan Brezilya, ALADI- Latin Amerika Entegrasyonu Birliği (LAIA)'ya üyeliğinin yanı sıra Arjantin, Paraguay ve Uruguay ile birlikte 1991 yılında MERCOSUR (Portekizcesi Mercosul) Ortak Pazarı'nı kurmuştur. Bu Ticaret Anlaşması ile 1995 yılında söz konusu ülkeler arasında Gümrük Birliği oluşturulmuştur.

ALADI kapsamında, Brezilya ve Arjantin 1986'da karşılıklı ticari yakınlaşma için bir protokol imzalamışlardır. Bunun akabinde, MERCOSUR'un yasal çerçevesini hazırlayan 3 önemli anlaşma yapılmıştır: Birincisi, 26 Mart 1991'de Brezilya ve Arjantin'e Paraguay ve Uruguay'ın katılımıyla AB gözönüne alınarak hazırlanan 'Asuncion Anlaşması' olup, sözkonusu Anlaşma ile 'Güney Ortak Pazarı' (MERCOSUR) Organizasyonu oluşturulmuştur. Bu anlaşma ile, malların, insanların ve paranın serbest dolaşımı öngörülmüştür.

İkinci önemli Anlaşma, 17 Aralık 1994'te imzalanan ve 'Asuncion Anlaşması'na ek yapılmak suretiyle MERCOSUR'un kurumsal altyapısını düzenleyen 'Ouro Preto Protokolü'dür. Üçüncü önemli Anlaşma ise, 18 Şubat 2002'de imzalanan ve ilgili ülkeler arasındaki ihtilafların çözülebilmesine dair esasları düzenleyen 'Olivos Protokolü'dür.

MERCOSUR, Avrupa Birliği (AB) modelini izleyerek, serbest ticaret, gümrük birliği ve ortak pazar hedeflerinin hakim olduğu bir yol haritası çizmiş olup, nihai olarak ise her alanda entegrasyonu sağlamak istemektedir. Tıpkı, AB modelindeki gibi; rekabet politikalarının uyumunun sağlanması, parasal birliğin kurulması, ortak ekonomik kurumların yaratılmasının yanısıra özellikle son zamanlarda vurgulanan siyasi birlik konusu MERCOSUR üyelerinin nihai hedefi haline almıştır.

Her ülkenin istisnai listeleri olmasına rağmen, ürünlerin %90'ına Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulanmaktadır. Şili ve Bolivya'nın ardından 2004 yılında Peru, Venezuela, Kolombiya ve Ekvador'un ortak üye (associate members) olarak katıldığı MERCOSUR Birliği'ne, 2012 yılında Venezüella'nın tam üyeliği gerçekleşmiştir.

MERCOSUR İsrail, Bolivya, Şili, Peru, Küba, Kolombiya, Ekvator, Mısır, Filistin ve en son Güney Afrika Gümrük Birliği ile STA imzalamıştır. Türkiye, Avrupa Birliği, Ürdün, Fas, Körfez İşbirliği Konseyi ile MERCOSUR arasında STA müzakereleri devam etmektedir.

Avrupa Birliği ile sürdürülen STA müzakerelerinin sonuçlanması beklenmektedir ki bu süreç tamamlandığında Türkiye'nin de AB ile olan Gümrük Birliği çerçevesinde MERCOSUR üyeleri ile STA yapması gerekmektedir.

Genel Ekonomik Durum

Brezilya'nın, Rusya, Hindistan ve Çin (BRIC Ülkeleri) ile beraber 2050'li yıllarda dünyanın ekonomik kaderini belirleyecek ülkelerden biri olacağı tahmin edilmektedir. Yeni petrol rezervleri bulunan ve gelecekte petrol devi olması beklenen Brezilya'nın krize rağmen BRIC ülkeleri arasında varlığını sürdürmesinde, tedarikçi ülke olması ve zengin doğal kaynaklarının rolü unutulmamalıdır.

GSYİH'nın Sektörlere Göre Dağılımı (Faktör maliyetlerine göre)

	2013 a	2014 a	2015 a	2016 a	2017 b	2018 c	2019 c	2020 c	2021 c	2022 c
Tarım	5,6	5,6	6,0	5,9	6,3	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3
Sanayi	24,4	23,4	22,2	20,9	20,9	20,8	20,8	20,9	20,9	20,9
Hizmetler	70,0	71,0	71,8	73,2	72,9	72,9	72,9	72,9	72,8	72,8

a:Gerçekleşme b:E.I.U. tahminleri c: EIU öngörüsü

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Tablodan da anlaşılacağı üzere Brezilya'da hizmetler sektörü ağırlık taşımakta olup, öne çıkan sektörler: telekomünikasyon, bankacılık, enerji, ticaret ve bilgi işlemidir.

Tarım sektörü açısından öne çıkan ürünler: kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, et, tavuk, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütündür.

Sanayide öne çıkan sektörler: çelik, sivil havacılık, kimyasallar, petrokimyasallar, ayakkabı, makine, motorlar, taşıt araçları, oto yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, çimento ve kerestedir.

Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütün), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya'nın temel sanayi sektörleri/ürünleri; lüks turistik gemilerden yarış botlarına ve 300.000 tonluk tankerlere kadar gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller (çelik, alaşımlar ve alüminyum dahil), gıda, havacılık ve uzay (tarımsal ilaçlama uçaklarından, 90 kişilik jet uçaklarına, askeri eğitim ve kargo uçakları Tucano ve uyduları araştırılan sesten hızlı AMX'e kadar), bilişim sistemleri (donanım ve yazılım, özellikle bankacılık sistemleri ve bilgisayarlar), oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her tür tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim (ses ve veri), kağıt, matbaa malzemeleri, makineler, demiryolu lokomotif ve vagonları ve her türlü önemli sanayi ihtiyaçları için sermaye malları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisi.

Eyaletler İtibarıyla Ekonomik Durum

Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinden oluşan ülkenin % 11'ini kaplayan güneydoğu bölgesi, gayrisafi yurtiçi hasılanın yarısından fazlasını üretmektedir. Orta-batı bölgesi ise ülkenin en hızlı büyüyen bölgesidir. Kuzey ve kuzeydoğu bölgeleri en geri kalmış bölgelerdir. Federatif bir yapıya sahip olan ülkede eyaletler, dış ve iç yatırımcıyı kendi bölgelerine çekebilmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır.

Brezilya'nın %6,8'ini kaplayan güney bölgesi; Parana, Santa Catarina, Rio Grande do Sul eyaletlerinden oluşmakta olup, büyük bir ekonomik canlılığa sahiptir. Özellikle soya fasulyesi, mısır ve buğday başta olmak üzere tüm tahıllarda, tekstil, ayakkabı ve otomotiv sanayinde gelişmiştir.

Kuzeydoğu bölgesi ülkenin %18'lik alanını kapsamakta olup; Maranhao, Piaui, Ceara, Rio Grande do Norte, Paraiba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe ve Bahia eyaletlerinden oluşmaktadır. Ekonomik gelişme ve yaşam standartları açısından bölge ikiye bölünmüştür. Okyanusa kıyısı olan eyaletler, şeker kamışı, tarımsal sanayi, tekstil, kimyasallar, otomotiv ve gıda sanayinde gelişmiştir. Sertao, Brezilya'nın en yoksul bölgesidir. Uzun süreli kuraklığa rağmen sulamanın yapılabildiği alanlar tropikal meyveler açısından (muz, mango, kavun, guava, acerola) bereketlidir. Turistik açıdan meşhur olan Olinda, Salvador ve Recife bu bölgede yer almaktadır.

Kuzey bölgesi ülkenin %45'ini oluşturmaktadır. Acre, Amapa, Amazonas, Para, Rondonia, Roraima ve Tocantins eyaletlerinin bulunduğu bölgenin büyük bölümünü Amazon ormanları işgal etmektedir. Başlıca ürünler; latex, açai meyvesi, kauçuk ve kuruyemişlerdir. Geniş maden yataklarına sahip olan bölgede Carajas maden sahası bulunmaktadır. Manaus Serbest Bölgesinde ithal parçalardan elektrikli cihazlar üretilmektedir.

Orta-batı bölgesi ülkenin %19'unu kapsamakta olup; Goias, Mato Grosso eyaletleri ile Başkent Brasilia'nın bulunduğu Mato Grosso do Sul Federal Bölgesinden oluşmaktadır. Soya fasulyesi, pamuk ve ayçiçeği yağı üretilmektedir.

İmalat sanayi, büyük ölçüde Sao Paulo eyaletinde yoğunlaşmaktadır. Fakat, Sao Paulo'nun toplam gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payında azalış gözlenmektedir. Bahia eyaleti, petrokimya, kağıt hamuru ve kağıt, ayakkabı Minas Gerais eyaleti, otomobil ve çelik, Parana eyaleti, otomotiv, Para eyaleti, madencilik ve alüminyum, Rio Grande do Sul eyaleti, petrokimya ve Espirito Santo eyaleti, çelik, kağıt hamuru endüstrilerinde uzmanlaşmıştır. Rio de Janeiro eyaleti, son yıllarda petrol sanayinin gelişimiyle dikkatleri toplamaktadır.

Ekonomi Politikaları

Brezilya, 1990'lı yıllardaki liberalizasyon çabalarının sonucunda özellikle otomotiv sanayi ve altyapı modernizasyonunda özelleştirme ve doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Ürün çeşitliliğini artıran Brezilya, göreceli olarak kapalı ekonomi niteliğini halen korumaktadır.

Son yıllarda ülkenin ekonomi politikaları üç hedefe kitlenmiş durumdadır:

1. enflasyonun kontrolü,
2. dış ticaret dengesi,
3. ekonomik kalkınmanın desteklenmesi.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

The Economist'in 2019 yılı ülke risk raporunda da ifade edildiği üzere Brezilya bağımsızlık, döviz kuru, bankacılık, ekonomik yapı ve ülke riski açısından "BB" risk notu ile 2019 yılında da istikrar arayışını sürdürmektedir.

BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkeleri arasında büyüme performansı açısından geride kalan Brezilya'nın sosyal ve ekonomik reformlarının devamlılığı büyük önem taşımaktadır.

Ekonomik Performans

Brezilya küresel aktör olma yönünde önemli aşamalar kaydetmiştir. Yapılan bazı araştırmalara göre 2020 yılında Brezilya tüketici pazarının 3,5 trilyon ABD Dolar'la dünyanın 5. büyük pazarı haline geleceği tahmin edilmektedir.

Havaalanlarında yolcu sayısının geçtiğimiz beş yılda yaklaşık iki kat artması havaalanlarına yatırım ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Dış ticaret hacminin son yıllarda hızlı bir şekilde artması limanların iş yükünü artırmış ve liman yatırımları ihtiyacını doğurmuştur. Trafiğe yeni giren araç sayısının ciddi artış göstermesi trafik yoğunluğunu artırmış ve özellikle otoyollara yatırım yapılmasını gerektirmiştir.

Lojistik Yatırım Programı açıklanmış ve bu kapsamda karayolları, demir yolları, limanlar, havaalanları ve enerji alanında özel firmalarca yatırım yapılmasına yönelik ihaleler serisi başlatılmıştır. Söz konusu programlar çerçevesinde özel sektörün yatırım yapması, devletin ise uygun koşullarda finansman sağlaması ve genel ekonomik istikrarı sürdürerek ekonomik büyümenin artırılması hedeflenmektedir.

Dış Ticaret

Brezilya'nın Dış Ticareti (1.000 Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	185 235 399	137 552 002	322 787 401	47 683 397
2017	217 739 177	150 749 452	368 488 629	66 989 725
2018	239 889 210	181 230 569	421 119 779	58 658 641

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya, geleneksel pazarı olan Amerika kıtası ve Avrupa Birliği'nin yanında son dönemde Afrika, Orta Doğu ve Körfez, Doğu Avrupa ve Asya pazarlarına ihracatını önemli ölçüde artırmıştır. Güney-Güney ticareti olarak tanımlanan ve dünya ticaretinde giderek daha ağırlık kazanan eğilimde Brezilya'nın payı büyüktür.

Brezilya ihracatta sergilediği başarısını ihraç mallarını çeşitlendirerek ve geleneksel pazarlarının dışında kalan pazarlara açılarak elde etmiştir. Tarım ürünlerinin yanı sıra uçak, otomotiv, demir, kimyasallar, makine, ayakkabı, kağıt, elektrik ve elektronik gibi endüstri ürünleri de önemli ihraç kalemleri arasına girmiştir.

Brezilya'nın İhracatı

Brezilya'nın ihracatında başlıca ürünler; soya, demir cevherleri, ham petrol, şeker, binek otomobil, tavuk eti, odun hamuru, soya küspesi, mısır, kahve, dondurulmuş sığır eti, uçaklar, turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri, demir-çelik ürünleri, alüminyum hidroksit, kamyon-kamyonet, altın, buldozer ve greyderler, kara taşıtlarının aksam ve parçaları, tütün ile meyve ve sebze sularıdır.

Brezilya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Ürünün Toplamda ki Payı (%) 2018	Ürünün 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
	TOPLAM	185 235 399	217 739 177	239 889 210	100	10,2
1201	Soya fasulyesi	19 331 323	25 717 737	33 190 826	13,8	29,1

2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	10 073 805	16 625 024	25 130 987	10,5	51,2
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	13 289 342	19 199 154	20 215 662	8,4	5,3
4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	5 213 361	5 924 285	7 956 098	3,3	34,3
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	5 192 781	4 973 331	6 697 347	2,8	34,7
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	10 435 844	11 411 927	6 525 778	2,7	-42,8
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	6 128 024	6 577 583	6 008 518	2,5	-8,7
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	3 647 471	903 897	5 739 198	2,4	534,9
8703	Otomobiller	4 671 383	6 669 807	5 141 234	2,1	-22,9
0202	Sığır eti (dondurulmuş)	3 587 608	4 385 481	4 558 889	1,9	4
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	4 855 884	4 613 488	4 371 253	1,8	-5,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 151 573	1 778 618	4 183 549	1,7	135,2
1005	Mısır	3 739 923	4 631 046	4 109 859	1,7	-11,3
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	1 918 755	3 220 282	3 866 896	1,6	20,1
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	4 430 586	3 635 390	3 499 418	1,5	-3,7

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya'nın ihracatı iki ana kategoriye ayrılmaktadır: (1) Ham ve yarı işlenmiş ürünler; demir, alüminyum, manganez ve diğer madenler; soya, şeker, kahve, kakao, pamuk, mısır, yaprak tütün, meyveler ve diğer tarım ürünleri, her tür et; (2) İmal edilmiş mallar, uçaklar, motorlu araçlar, gemiler, lokomotifler ve vagonlar, bu araçlara ait yedek parçalar, demir ve çelik alaşımları ve ürünleri, kağıt, mekanik sistemler, buhar veya elektrik ve elektronik motorları, makine ve donanımları, fiber optik dahil iletişim sistemleri, eczacılık ürünleri, kozmetik ve ilaçlar, hastane tıp ve diş tedavisi donanımları, tekstil, ayakkabı, müzik aletleri, oyuncaklar, mobilya ve ev eşyaları, bilgisayarlar ve yazılım dahil büro makineleri, plastik ürünler, işlenmiş sığır eti, tavuk ve diğer etler, portakal suyu, meyveler, sebzeler, kahve, balık ve diğer gıdalar. Yarı mamül malların ihracatı artmakta ve daha fazla ikincil petrokimya ürünleri kullanıma hazır tutulmaktadır. Öte yandan sermaye malları, petrol arama ve üretim platformlarından dev hidroelektrik türbinlere kadar birçok ürün; Brezilya mühendislik, danışmanlık ve inşaat firmaları yurt dışında pazarlar bulmaktadır.

Brezilya'nın ihracatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD, Arjantin, Hollanda ve Şili'dir. İhracatındaki ilk 5 ülkenin toplam ihracatı içindeki payı %53,2'dir. Türkiye ise Brezilya'nın ihracatında 22. sırada yer almakta olup, toplam içerisinde %1'lik bir paya sahiptir.

Brezilya'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 Dolar)

SIRA	ÜLKE	2016	2017	2018	Ülkenin Toplamdaki Payı (%) 2018	Ülkenin 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
	TOPLAM	185 235 399	217 739 177	239 889 210	100	10,2
1.	Çin	35 133 590	47 488 449	64 205 647	26,8	35,2
2.	ABD	23 299 979	27 147 722	29 132 910	12,1	7,3
3.	Arjantin	13 417 670	17 618 814	14 951 217	6,2	-15,1
4.	Hollanda	10 322 800	9 252 265	13 068 031	5,4	41,2
5.	Şili	4 080 628	5 031 365	6 389 093	2,7	27
6.	Almanya	4 860 822	4 911 018	5 214 590	2,2	6,2
7.	İspanya	2 629 681	3 840 183	5 150 784	2,1	34,1

8.	Meksika	3 813 344	4 514 103	4 505 140	1,9	-0,2
9.	Japonya	4 604 339	5 263 291	4 334 337	1,8	-17,6
10.	Hindistan	3 161 434	4 657 327	3 909 882	1,6	- 16
11.	Singapur	2 827 621	2 734 686	3 573 267	1,5	30,7
12.	İtalya	3 321 684	3 561 400	3 560 409	1,5	
13.	G. Kore	2 881 008	3 077 014	3 437 333	1,4	11,7
14.	Kanada	2 366 117	2 719 391	3 354 766	1,4	23,4
15.	Belçika	3 233 030	3 174 543	3 198 649	1,3	0,8
...	...	...	...	...	...	...
22.	Türkiye	1 446 146	1 820 277	2 365 692	1	30

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya'nın İthalatı

Brezilya'nın ithalatında ağırlığı olan ürünler, petrol yağları, kara taşıtları aksam ve parçaları, mobil telefonlar, elektronik devreler, taşkömürü, ilaçlar, ham petrol, binek otomobiller, serum ve aşılar, kimyasal gübreler, haşarat öldürücü, dezenfekte ediciler, doğal gaz, kamyon, kamyonet, olarak sıralanmaktadır.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

		2016	2017	2018	Ürünün Toplam içindeki Payı (%) 2018	Ürünün 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
GTİP	TOPLAM İTHALAT	137.552.002	150.749.452	181.230.569	100	20,2
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7 299 340	11 847 729	12 897 430	7,1	8,9
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	627 598	1 041	9 652 149	5,3	927099,7
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	4 851 788	5 449 556	5 873 254	3,2	7,8

2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2 898 856	2 966 954	5 042 501	2,8	70
8542	Elektronik entegre devreler	2 810 721	4 114 793	4 611 101	2,5	12,1
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	3 620 700	4 341 090	4 251 860	2,3	-2,1
8703	Otomobiller	2 849 355	2 956 681	4 190 544	2,3	41,7
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 688 761	2 424 280	3 691 246	2	52,3
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3 282 420	3 218 111	3 473 899	1,9	7,9
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1 758 995	3 393 325	3 384 602	1,9	-0,3
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2 625 590	2 898 628	3 246 318	1,8	12
3104	Potaslı mineral veya kimyasal gübreler	2 029 065	2 438 115	3 135 243	1,7	28,6
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	2 375 472	2 468 937	2 960 416	1,6	19,9
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1 530 577	1 973 094	2 821 984	1,6	43
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	2 057 489	2 567 981	2 696 154	1,5	5

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya' nın ithalatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD, Arjantin, Almanya ve G. Kore'dir. İthalatındaki 5 ülkenin toplam ithalatı içindeki payı %50,3' dür. Ülkemiz ise Brezilya'nın ithalat yaptığı ülkeler arasında %0,3 pay ile 48. sırada yer almaktadır.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1.000 Dolar)

SIRA	ÜLKE	2016	2017	2018	Ülkenin Toplamdaki Payı (%) 2018	Ülkenin 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
	TOPLAM	137 552 002	150 749 452	181 230 569	100	20,2
1.	Çin	23 363 995	27 321 484	34 730 027	19,2	27,1
2.	ABD	24 099 794	25 112 252	29 350 064	16,2	16,9
3.	Arjantin	9 084 494	9 435 192	11 051 063	6,1	17,1
4.	Almanya	9 130 742	9 227 150	10 557 305	5,8	14,4
5.	G. Kore	5 448 584	5 239 961	5 380 880	3	2,7
6.	Meksika	3 528 088	4 238 051	4 909 340	2,7	15,8
7.	İtalya	3 711 872	3 968 016	4 522 769	2,5	14
8.	Japonya	3 566 368	3 762 634	4 355 618	2,4	15,8
9.	Fransa	3 682 388	3 726 936	3 947 522	2,2	5,9
10.	Hindistan	2 482 604	2 945 674	3 662 824	2	24,3
11.	Şili	2 882 017	3 452 615	3 381 789	1,9	-2,1
12.	Rusya	2 021 090	2 644 883	3 373 742	1,9	27,6
13.	İspanya	2 565 485	2 851 286	2 941 628	1,6	3,2
14.	Cezayir	1 620 844	2 313 330	2 420 594	1,3	4,6
15.	Vietnam	1 600 736	2 186 064	2 320 798	1,2	6
...	...	...	...	...	...	...
48.	Türkiye	397 198	468 969	532 587	0,3	13,6

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Türkiye ile Ticaret

Brezilya ile ülkemiz arasında kurulacak yakın ekonomik işbirliği, Brezilya ile birlikte Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Venezüella'nın üye oldukları MERCOSUR (Güney Ortak Pazarı) ile ortaya çıkacak geniş pazardan Türk firmalarının da yararlanmasına yol açacaktır. Diğer yandan

Brezilya'lı firmalar Türkiye üzerinden komşu ve yakın ülke pazarlarına girme şansına sahip olabileceklerdir.

Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların, işadamları derneklerinin ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından negatif olan dengenin düzeltilmesinde büyük rol oynayacaktır.

İthalata ilişkin kapalı yapısı ve özellikle iç piyasayı korumak için yüksek gümrük duvarları olan Brezilya'ya ihracatımızı artırabilmek için; Latin Amerika eylem planı çerçevesinde hükümetler arası ikili ilişkileri artırmaya yönelik anlaşmaların yapılmasının, alım-satım heyetleri ve fuarlara katılımın yanında, başta turizm olmak üzere, kültürel etkinliklerin artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Brezilya'daki federatif yapı nedeni ile Brezilya'nın dış ticarete ilişkin hükümet düzeyindeki politikasının yanı sıra her eyaletin sanayi ve tarım alt yapısına göre değişen farklı öncelikleri ve uygulamaları olabildiği gözlemlenmiştir. Özellikle sektörel birlik ve derneklerin, sanayi odalarının, dış ticaret odalarının lobi güçlerinin olduğu, bu nedenle iki ülke arasında gerçekleştirilecek ticarete ilişkin işbirliklerinde belirleyici rol oynayabilecekleri düşünülmektedir.

Sonuç olarak; Brezilya Pazarında bazı geleneksel ihraç ürünlerimizin pazarda iyi bilindiği, çoğu ürünümüzün de Avrupalı firmalar tarafından toptan alınıp, perakende olarak pazara girdiği gözlemlenmiştir. Ürünlerimizin kalitesinin yanı sıra AB ülkelerine göre fiyat avantajının olduğu, Brezilya'lı ithalatçı firmalara anlatılması gerekmektedir. Bu nedenle ihracatçılarımızın Brezilya pazarında aktif olmaları ve ürünlerini potansiyel müşterilere bire bir her açıdan tanıtmaları gerekmektedir. Türkiye ve Brezilya firmaları çeşitli konularda deneyimlerini paylaşarak güçlü bir ortaklık kurabilecek kapasiteye sahiptirler. Firmalarımızın Brezilya'yı gelecek 50 yıl içindeki BRICs ekonomileri içinde yer alacağını göz önüne alarak değerlendirmelerinde fayda görülmektedir.

Brezilya'da uluslararası alanda rekabet gücüne sahip olan birçok büyük mimarlık, inşaat ve mühendislik şirketi bulunmaktadır. Yabancı müteahhitlik firmalarının Brezilya'daki projelerden iş alabilmeleri için Brezilyalı bir firma ile ortaklık yapmasının yararlı olabilir. Brezilya piyasasının koşullarını bilen ve tecrübe sahibi bir firma ile ortaklık yapılması, yapılan işlerin kolaylaşmasını sağlayabileceği gibi diğer iş fırsatlarının takibini de kolaylaştıracaktır.

Ayrıca Brezilyalı firmalar ile bu piyasada kurulan ortaklıklar, Ortadoğu ülkelerinde yapılacak işlerde de ortak çalışmayı beraberinde getirecek ve diğer pazarlarda da rekabet gücümüzün artmasına katkı sağlayabilecektir.

Türkiye-Brezilya Dış Ticaret Değerleri (Bin ABD Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2014	794.186	1.728.745	2.522.932	-934.559
2015	458.367	1.792.241	2.250.608	-1.333.875
2016	333.741	1.788.012	2.121.754	-1.454.271
2017	384.904	2.544.928	2.929.832	-2.160.024
2018	489.885	3.257.706	3.747.591	-2.767.821

Kaynak: TÜİK, (<http://www.tuik.gov.tr>)

Coğrafi uzaklığın fazla olması ve ülkelerin birbirini iyi tanımaması nedeniyle bugüne kadar çok düşük seviyelerde seyreden Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından ekside olan dengenin düzeltilmesinde önemli rol oynayacaktır.

2018 yılında ticaret hacmimiz yaklaşık 3,7 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiş olup, bir önceki yıla göre Brezilya'ya olan ihracatımızın % 27,2 arttığı, Brezilya'dan ithalatımızın da %28 arttığı görülmektedir. 2018 yılında ihracatımız 489 milyon Dolar, aynı dönemde ithalatımız ise 3,2 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Brezilya ile ülkemiz arasındaki ticaret dengesine bakıldığında ise, 2018 yılında ticaret açığımızın artmaya devam ettiği ve 2,7 milyar Dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Dış ticaret açığının büyük oranda ülkemiz aleyhine oluşu nedeniyle; karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatı

İhracatımızda; karbonatlar, otomotiv yedek parça, demir ve çelik ürünleri, fındık, iplik, kuru kayısı, çimento, tütün, sofras ve mutfak eşyaları başlıca ürünlerdir.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Ürünün Toplamdaki Payı (%) 2018	Ürünün 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
	TOPLAM	333 741	384 904	489 543	100	27,2
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	33 630	36 749	48 225	9,9	31,2
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	9 615	33 462	42 711	8,7	27,6
7214	İnşaat demiri	16 987	18 053	28 576	5,8	58,3
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	16 690	17 877	22 887	4,7	28
8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	34 741	16 145	18 856	3,9	16,8
5510	Suni devamsız lifden iplikler (dikiş ipliği hariç)	12 925	11 331	15 080	3,1	33,1
0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	8 603	11 142	14 169	2,9	27,2
2523	Çimento	6 873	8 263	10 764	2,2	30,3
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	11 621	7 277	10 452	2,1	43,6
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	3 061	5 733	8 482	1,7	48
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	3 557	6 772	7 885	1,6	16,4

7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	14	383	7 542	1,5	1869,2
7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	4 594	8 902	6 684	1,4	-24,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	3 393	2 729	6 333	1,3	132,1
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	6 465	13 681	6 283	1,3	-54,1

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Türkiye'nin Brezilya'dan İthalatı

İthalatımızda; canlı hayvan, soya fasulyesi, demir cevheri, demir-çelikten yarı mamuller, odun hamuru, pamuk, kahve, tütün, ilaç, araba aksam ve parçaları, ferro alyajlar, şeker ve greyderler ön sıralarda gelmektedir.

Türkiye'nin Brezilya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Ürünün Toplamdaki Payı (%) 2018	Ürünün 2017 - 2018 Yıllarındaki Değişimi (%)
	TOPLAM	1 788 012	2 544 928	3 257 706	100	28
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	81 932	135 036	616 527	18,9	356,6
1201	Soya fasulyesi	288 910	354 136	545 800	16,8	54,1
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	15 418	375 132	324 016	9,9	-13,6
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	133 681	200 908	306 859	9,4	52,7
4703	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	180 138	173 482	234 476	7,2	35,2
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	89 912	130 999	169 452	5,2	29,4
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm)	93 803	141 640	159 933	4,9	12,9
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	120 289	101 994	131 590	4	29

2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	3 739	4 855	111 015	3,4	2186,6
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5 781	17 280	76 649	2,4	343,6
7201	Dökme demir (pik demir) ve aynalı demir (kütle, külçe, blok veya diğer ilk şekillerde)	45 608	68 089	63 810	2	-6,3
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	16 059	32 915	51 151	1,6	55,4
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	10 806	15 160	37 511	1,2	147,4
7202	Ferro alyajlar	36 479	40 549	23 713	0,7	-41,5
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	40 140	33 924	22 061	0,7	-35
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	17 701	57 198	22 004	0,7	-61,5
4802	Sıvanmamış kağıt ve karton ve her boyutta perfore edilmemiş delikli kart ve delikli şerit kağıt	1 319	7 490	21 188	0,7	182,9
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	21 769	22 175	17 633	0,5	-20,5
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	5 327	14 970	16 895	0,5	12,9
8001	İşlenmemiş kalay	17 192	14 568	14 647	0,4	0,5
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	3 281	4 694	13 870	0,4	195,5
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	5 437	8 193	13 644	0,4	66,5
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	13	0	11 932	0,4	0
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	5 234	11 969	11 914	0,4	-0,5
4002	Sentetik kauçuk veya sıvı yağlardan türetilen taklit	5 184	7 201	11 183	0,3	55,3

	kauçuk (ilk şekillerde, veya levha, tabaka, şerit halinde)					
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	810	12 549	9 178	0,3	-26,9
2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	15 215	14 403	8 687	0,3	-39,7
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	14 192	15 203	8 236	0,3	-45,8
4804	Birincil elyaf (kraft) kağıt ve kartonları (kuşe edilmemiş, sıvanmamış, rulo veya tabaka halinde)	1 005	569	8 225	0,3	1345,5
7411	Bakırdan ince ve kalın borular	18 719	12 759	7 674	0,2	-39,9
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	956	3 174	7 543	0,2	137,6
2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	4 720	7 297	7 541	0,2	3,3
3806	Kolofanlar, reçine asitleri ve bunların türevleri, kolofan esansı ve kolofan yağları, eritilmiş sakızlar	641	989	7 062	0,2	614,1
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	10 836	1 100	5 977	0,2	443,4
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	12 053	6 164	5 778	0,2	-6,3
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	4 213	4 511	5 441	0,2	20,6
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	5 361	5 760	4 865	0,1	-15,5
3302	Sanayide ve içecek imalinde hammadde veya koku verici maddeler ve karışımlar	9 856	7 145	4 695	0,1	-34,3
3503	Jelatin, jelatin türevleri, katı ihtiyokol, hayvansal menşeli diğer tutkallar	4 010	2 647	4 684	0,1	77
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	3 327	3 907	3 921	0,1	0,4

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Osmanlı döneminde Brezilya ile diplomatik ilişkilerimiz 5 Şubat 1858 tarihinde Londra’da imzalanan “Dostluk, İkamet, Ticaret ve Seyr-i Sefain Antlaşması” başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde büyük çoğunluğu Lübnan ve Suriye’den olmak üzere, 100 binden fazla Osmanlı vatandaşı Brezilya’ya göç etmiştir.

Brezilya’nın 19. yüzyılın son yarısında uyguladığı ülkeye işgücü çekme politikaları bu göçlerin temel nedenidir. 1850-1900 yılları arasında Brezilya’ya Avrupa ve Orta Doğu’dan 5 milyon kişinin göçmen olarak geldiği tahmin edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Brezilya arasında 1927 yılında Roma’da bir Dostluk Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye, 1929 yılında zamanın başkenti Rio de Janeiro’da bir temsilcilik açmıştır. Brezilya’nın Ankara Büyükelçiliği ise 1936 yılında açılmıştır.

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Dostluk Anlaşması	1927
Hava Ulaştırma Anlaşması	1950
Kültür ve Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	1995
Ticaret, Ekonomik ve Sınai İşbirliği	10.04.1995
Savunma Konularında İşbirliği Anlaşması	2003
KEK I. Dönem Protokolü	07.10.2004
Teknoloji ve Sanayi İşbirliği Mutabakat Muhtırası	2005
Yüksek Düzeyli İşbirliği Komisyonu oluşturulması hakkında Mutabakat Muhtırası	2006
Diplomatik Akademiler Arası İşbirliği Anlayış Muhtırası	2006
KEK II. Dönem Protokolü	04.01.2010
Tarım Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
Diplomat Değişimine İlişkin Anlaşma	27.05.2010

TPAO ve PETROBRAS arasında Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
TSE ile Brezilya Standart Kurumu Arasında İşbirliği Anlaşması	27.05.2010
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	16.12.2010

16-17 Aralık 2010 tarihlerinde Brezilya'nın Foz do Iguaçu şehrinde gerçekleştirilen MERCOSUR Zirve toplantısı çerçevesinde 16 Aralık 2010 günü Türkiye-Brezilya arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması imzalanmıştır.

Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Mekanizması, Ortak İş Konseyi

Ülkemiz ile Brezilya arasında Karma Ekonomik Komisyon Mekanizması mevcuttur. Türkiye-Brezilya Karma Ekonomik Komisyon toplantılarının birincisi Ekim 2004'de Brezilya'da gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Brezilya Karma Ekonomik Komisyon'un ikinci dönem toplantısı Mutabakat Zaptı 4 Ocak 2010 tarihinde, Ankara'da imzalanmıştır.

II. Dönem toplantısı mutabakat zaptı ile; ikili ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması, bu çerçevede yasal altyapının tamamlanması, yatırımlar, Türkiye-MERCOSUR Serbest Ticaret Anlaşması, serbest bölgeler, enerji, ulaştırma, tarım, turizm ve bilim konularında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Brezilya'ya ihracatımızın arzu edilen seviyede artırılamamasının temel nedeni, MERCOSUR kapsamında Brezilya'nın üçüncü ülkelere yönelik gümrük vergisi koruma oranlarının çok yüksek olmasıdır. Türkiye'den 100 birim maliyet ile çıkışlı bir ürünün Brezilyalı ithalatçının deposuna girişi 160 birimi bulurken, aynı ürünün MERCOSUR kapsamında temini 130-140 birime mal olmaktadır. Bu durum Türk firmaları için önemli bir engeldir. Sorunun çözülmesi için Türkiye ile MERCOSUR arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalanması gerekmektedir. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar kapsamında, Türkiye-MERCOSUR STA müzakerelerine temel teşkil edecek Çerçeve Anlaşması 30 Haziran 2008 tarihinde Arjantin'de imzalanmıştır. Türkiye-MERCOSUR 1. Tur STA Müzakereleri ise 12-13 Kasım 2008 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Bölgedeki Serbest Ticaret Anlaşmalarının Ülkemize Olabilecek Muhtemel Etkileri:

MERCOSUR - FTAA ve MERCOSUR - AB STA'sının imzalanabilmesi halinde, Ülkemiz,

i-) Özellikle, otomotiv ve otomotiv yan sanayi, tekstil ve konfeksiyon ile tarım ve gıda sanayi alanında olmak üzere ABD ve Avrupa pazarında başta Brezilya ve Arjantin olmak üzere bölge ülkelerinin, ii-)MERCOSUR pazarında ise, Avrupa Birliği ve Kuzey Amerikalı üreticilerin, kuvvetli rekabeti ile karşılaşacaktır.

Basit ortalama gümrük vergisi oranı %15 civarında olan MERCOSUR Bloku'nda, makine-ekipman ve tekstil ürünleri gibi Ülkemizin ihracatçı sektörleri içerisinde büyük payı olan sektörlerde, gümrük vergisi oranları, ortalama %14-20 gibi oldukça yüksek aralıklarda saptanmıştır. KDV ve benzeri oransal vergiler dahil edildiğinde, ürün bazındaki koruma, -bir çok kalemde- %25'e kadar çıkabilmektedir.

Ocak 2006'da Türkiye-Brezilya İş Konseyi kurulmuştur. İş Konseyinin Türkiye tarafını DEİK, Brezilya tarafını ise FIESP üyesi işadamları oluşturmaktadır.

Konferanslar, seminerler ve ikili görüşmeler gerçekleştirmenin ve iki ülkenin iş dünyasını bilgilendirerek bir araya getirmenin yanı sıra İş Konseyi, ticareti ve ortak girişimleri kısıtlayıcı mevzuat ve uygulamaları tespit ederek bunların kaldırılması veya iyileştirilmesi yönünde iş dünyasını temsilen ilgili mercilerle görüşmeyi de hedeflemektedir.

Sivil Havacılık İşbirliği

Türkiye ile Brezilya arasında 1957 tarihli Hava Ulaştırma Anlaşması'nın (HUA) yerini almak üzere, iki ülkenin sivil havacılık makamları arasında yapılan müzakereler sonucunda, 11 Mayıs 2006 tarihinde yeni bir anlaşma taslağı parafe edilmiş ve bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Anılan Mutabakat Zaptı çerçevesinde, Türk Hava Yolları, İstanbul - Sao Paulo hattında tarifeli seferlerine başlamıştır. Buna ilaveten, taraflarca tayin edilen havayollarının belirlenen noktalar arasında haftada 7 sefer düzenlemelerine izin verilmiştir. THY'nin İstanbul – Sao Paulo hattında uçuşları 5 Nisan 2009 tarihinde başlamıştır. Ayrıca, THY tarafından, İstanbul-Sao Paulo-Buenos Aires seferlerine 11 Aralık 2012 tarihi itibarıyla başlanmıştır.

İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar

Brezilya pazarı hakkında ihracatçılarımızdan gelen sorular daha çok pazara ilişkin bilgi eksikliği konusunda yoğunlaşmakta; özellikle nakliye, navlun ve depo masrafları ile gümrük prosedürleri hakkında sorunların yaşandığı gözlenmektedir. Söz konusu sorunlar:

- Gümrük komisyonculuğu, nakliye ücretleri, banka masrafları ve depolama fiyatlarının yüksek oluşu firmalarımızın maliyetlerini arttırmaktadır.
- Coğrafi uzaklık nedeniyle navlun ücretleri yüksektir.
- Limanlarda bir aydan fazla bekleyen ihraç ürünleri kamulaştırılmaktadır.
- Gümrük işlemleri ile ilgili tüm evrakların Portekizce düzenlenmesi zorunlu olup, İngilizce evraklar kabul edilmemektedir.
- Brezilyalı ithalatçılar, Brezilya gümrükleri tarafından istendiği gerekçesiyle, diğer ihracat belgelerinden ayrı olarak menşe belgelerinin yüklemekten yaklaşık bir ay önce kendilerine gönderilmesini talep etmekte, bu durum ise ilave masrafa yol açmaktadır.
- Brezilya'nın uyguladığı gümrük vergilerine ilaveten ithal mallardan, COFINS (*Contribution for the Financing of Social Security*) ve PIS (*Social Integration Program Contribution*) adları altında toplamda %9,25 oranında Sosyal Güvenlik Sistemi Destekleme Fonu vergileri, ithal sanayi ürünlerinden %10 oranında ekstra vergi, ICMS adı altında eyaletten eyalete oranı değişen bir katma değer vergisi ile Liman Vergisi (AFRMM) limanlar ve gemi taşımacılığını desteklemek

amacıyla yükleme maliyetleri ile diğer masraflar üzerinden yaklaşık %25 oranında vergi alınmakta ve zaman zaman toplamda CIF değerinin %90'ına kadar ulaşabilen, farklı adlar altında ithalat vergileri uygulanmaktadır.

- Brezilya'da ithalat lisans uygulaması mevcut olup, ancak bu lisansa sahip firmalar ithalat yapabilmektedirler. Bu durum, ihracat işlemlerini zorlaştırmakta ve aynı müşterinin farklı zamanlarda farklı ithalat şirketleri üzerinden ithalat yapmak zorunda kalması Eximbank sigorta işlemlerinde de sıkıntı yaratmaktadır.

Brezilya'nın üretimindeki yoğunluk ve çeşitlilik dışardan alacağı mallar konusunda bir engel teşkil etmektedir. Brezilya pazarına ilişkin bilgi toplamanın yüksek maliyeti; tüketici ihtiyaçlarını, zevk ve tutumlarını değerlendirme ve buna göre doğru strateji belirlemek isteyen ihracatçılarımız için caydırıcı olmaktadır.

Pazarı daha yakından tanımak, pazarda kendini tanıtmak isteyen ve bu amaçla pazar araştırması yapmak veya fuarlara katılmak isteyen ihracatçılarımızın, Bakanlığımızca uygulanan devlet yardımları hakkında bilgi edinmelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Brezilya'ya ihracat yapan Türk firmalarının Brezilyalı ortakları ile garanti mektubu, sağlık belgesi, ödeme koşulları, gümrük mevzuatı, depolama, tabii olunan vergiler v.b. hususunda yeterli bilgiye sahibi olması büyük önem arz etmektedir. Nakliye ve malların gümrükten geçiş sürecine ilişkin masrafların çok iyi hesaplanması gerekmektedir. Depolama fiyatlarının yüksekliği maliyet artırıcı bir unsurdur. Malların limanda dolaşımı, depo, ithal lisansı bedeli, gümrük komisyoncusunun harcamaları, malların Brezilya içinde nakliyesi, banka ücretleri çok önemli maliyet unsurlarıdır. Türk firmalarının Brezilyalı ortakları ile ticari kuralların gereği olan, geçerliliği tartışma götürmez belgelerle iş yapmalarının daha sonra yaşanabilecek sorunların önlenmesinde çok önem taşıdığı unutulmamalıdır.

Brezilya'nın Otomotiv Sektörü Açısından Değerlendirilmesi

Brezilya'nın 2017 yılı itibarıyla toplam motorlu araç üretimi 2.736.802 adet olarak gerçekleşmiştir. 2.386.758 adet binek otomobil ve 493.051 adet ticari araç üretimi ile 2018 yılında toplam motorlu araç üretiminde 2.879.809 adet ile bir önceki yıla oranla %5.2'lik artış gerçekleşmiştir.

Brezilya'nın 2017 yılı itibarıyla iç pazar büyüklüğü 2.172.738 adet iken 2018 de bu sayı 2.468.434 adete yükselmiştir. 2009 yılından 2014 yılına kadar 3 milyon adet üzerinde olan iç pazarı, 2015 yılı itibarıyla 2,5 milyon adete gerilemiş ve 2018 yılına kadar 2 milyon adet seviyelerinde kalmıştır.

Brezilya Otomotiv Sektörü (Adet)

	2015	2016	2017	2018
Pazar	2.568.976	2.050.321	2.172.738	2.468.434
Üretim	2.429.421	2.156.356	2.736.802	2.879.809

Kaynak: OICA

İthalat

Brezilya'nın 87 faslında ithalat yaptığı başlıca ülkeler (Bin USD)

	İhracatçı Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
	Dünya	13.569.066	9.955.443	11.235.826	14.026.499	12.238.332
1	Arjantin	4.344.394	3.328.111	3.729.938	4.866.241	4.547.881
2	Meksika	1.503.922	1.096.584	1.397.290	1.956.607	1.450.180
3	Çin	744.262	582.112	874.362	1.044.807	1.110.724
4	Almanya	1.002.970	801.188	874.095	1.087.461	1.054.396
5	Japonya	957.986	655.469	786.970	988.757	828.443
6	Amerika Birleşik Devletleri	813.718	544.777	568.761	844.166	622.128
7	Güney Kore	956.378	586.263	774.197	723.824	529.051
8	Tayland	303.083	237.992	232.452	276.448	253.975
9	Birleşik Krallık	308.068	176.827	169.619	201.224	196.948
10	İtalya	379.760	260.075	234.989	230.652	180.433
..						
24	Türkiye	71.727	55.039	39.667	41.349	35.903

Brezilya'nın 87 faslından ithalatı 2018 yılında 14.026.499 (bin USD) iken, 2019 yılında bu fasıldaki toplam ithalatı 12.238.332 (bin USD) ye gerilemiştir.

İthalat	2015	2016	2017	2018	2019
87 Faslı	13.569.066	9.955.443	11.235.826	14.026.499	12.238.332

Kaynak: Trademap

Fasıl	Ürün Grubu	2015	2016	2017	2018	2019
'8708	Tedarik Sanayi	5.361.315	4.851.788	5.449.560	5.873.254	4.607.463
'8703	Binek Otomobiller	5.019.478	2.849.355	2.956.681	4.190.544	3.320.226
'8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Araçlar	2.115.754	1.530.577	1.973.094	2.821.984	2.987.254
3 Fasıl Toplamı		12.496.547	9.231.720	10.379.335	12.885.782	10.914.943
87 Faslı Genel Toplam		13.569.065	9.955.444	11.235.824	14.026.501	12.238.334

İhracat

Brezilya'nın 87 faslında ihracat yaptığı başlıca ülkeler (Bin USD)

	İthalat Yapan Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
	Dünya	9.604.507	10.971.033	14.724.004	12.652.789	9.178.720
1	Arjantin	5.193.636	6.168.392	8.717.756	6.682.538	3.414.132
2	Şili	569.850	652.408	909.053	1.231.854	994.509
3	Kolombiya	201.987	307.857	356.099	463.891	886.529
4	Meksika	827.470	856.626	1.036.398	685.694	879.374
5	Peru	390.826	404.567	523.205	531.540	570.595
	Amerika Birleşik Devletleri	391.983	591.000	551.214	434.774	447.512
6	Uruguay	293.009	242.235	375.071	342.104	303.488
7	Paraguay	180.909	156.457	258.662	326.639	260.485
8	Endonezya	225.068	82.026	14.587	46.657	216.129
9	Güney Afrika	332.947	282.953	233.540	243.974	188.454
10	Türkiye	2.086	3.806	5.521	3.654	2.157

Brezilya'nın 87 faslında yıllar itibariyle ihracatı

İhracat	2015	2016	2017	2018	2019
87 Faslı	9.604.507	10.971.033	14.724.004	12.652.789	9.178.720

Kaynak:Trademap

Fasıl	Ürün Grubu	2015	2016	2017	2018	2019
'8703	Binek Otomobiller	3.366.466	4.671.383	6.669.807	5.141.234	3.781.712
'8708	Tedarik Sanayi	2.297.204	1.861.428	2.153.369	2.214.057	1.817.741
'8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Araçlar	1.624.861	2.073.541	2.825.640	2.272.712	1.490.312
3 Fasıl toplamı		7.288.531	8.606.352	11.648.816	9.628.003	7.089.765
87 Faslı Genel Toplam (bin USD)		9.604.507	10.971.033	14.724.004	12.652.789	9.178.720

Otomotiv Endüstrisinde 87 Faslında Türkiye'den Brezilya'ya İhracat

Ürün Grubu	2018 Ocak - Aralık FOB USD	2019 Ocak - Aralık FOB USD	Değişim FOB USD%
TEDARİK SANAYİ	98.761.432,37	76.979.160,18	-22,06%
ÖZEL AMAÇLI MOTORLU TAŞITLAR	109.000,00	168.814,57	54,88%
OTOBÜS. MİNİBÜS. MİDİBÜS	109.768,62	16.680,97	-84,80%
3 FASIL TOPLAM	98.980.200,99	77.164.655,72	-22,04%
GENEL TOPLAM	99.165.169,79	77.165.448,32	-22,18%

Brezilya'nın Türkiye'ye uyguladığı Gümrük Vergileri

8708: %0- %18 arasında değişmektedir.

8703: %35

8704: %0- %35 arasında değişmektedir.

8702: %35

Sonuç olarak ülkeler arasındaki uzaklık ve Brezilya'nın otomotiv ürünleri ithalatına uyguladığı yüksek gümrük tarifeleri bu ülkeye yönelik otomotiv ihracatımızın artmasına engel oluştursa da, dünyanın en büyük otomotiv pazarlarından birisine sahip olan Brezilya, otomotiv ihracatçılarımız açısından hiçbir zaman göz ardı edilmemesi gereken önemli bir alternatif pazardır. Ancak son birkaç yılda Brezilya'daki siyasal ve ekonomik sorunlar bu ülkeye yönelik otomotiv ihracatımıza da olumsuz yansımaktadır. Ülkedeki toparlanmanın 2019-2020 sonrasında gerçekleşmesi öngörülmektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Brezilyalı ithalatçılarla iş yapmanın başlıca koşulu, E-mail veya yüz-yüze yapılan ön görüşmelerde; satış ve ödeme koşulları konusunda istikrarlı olunmasıdır. Teslim tarihi, miktarı v.b. konularda değişiklik yapmanız karşı tarafın güvenini sarsacaktır. Brezilyalı alıcı genellikle detaylı araştırma yaptığı, dünya pazarındaki mevcut tedarikçileri ve onların satış koşullarını iyi bildiği için yapacağınız teklifin istikrarlı olması hangi koşullarda teklifinizin değişebileceğini iyi anlatmanız büyük önem arz etmektedir. İş adamları genellikle İngilizce bilmektedir ancak kritik konular müzakere edilirken tercüman kullanılması tercih edilmelidir.

İş Görüşmelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İş randevularının önceden netleştirilmesi gereklidir. Normalde iş görüşmeleri ofiste yapılmakla birlikte, süre kısıtının olduğu durumlarda otel veya evde hatta bir başka ülkede de görüşme yapılabilir.

Brezilya'ya geldikten sonra da randevunuzu tekrar konfirm etmeniz gerekmez. Normalde firmanın sekreteri olası bir değişikliği ilgili taraflara önceden bildirir. Dakiklik önemli olup trafik yoğunluğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Randevunuz Başkent Brasilia'da ise özellikle Salı-Perşembe günleri arasında randevu alma olasılığınızın yüksek olduğunu göz önünde bulundurmalısınız.

Brezilyalı alıcı, ürüne ilişkin teknik detaylar, fiyat listesi, gümrük kodları, vergiler, depolama masrafları, liman ücretler v.b. nihai kararını etkileyecek bütün hususları açıklayan bilgiler vermenizden memnuniyet duyacaktır.

Alıcınızın nihai kararını gümrük prosedürleri de etkileyecektir. Toplantı sonrasında Pro-forma fatura göndermeniz gerekebilir. Pro-forma fatura siparişin kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Yazışmalarda firma logosunun olduğu kağıtlar kullanılmalıdır.

Fiyatın, ödeme şeklinin sonradan değiştirilmesi hoş karşılanmaz. Nakliye süresi ve detayları, alıcının malları iç pazara satabilmesi açısından önemli bir husustur.

Brezilya'ya gönderilecek malların teslim zamanı ve miktarında beklenmeyen değişiklikler iş ilişkilerini zedeleyecek bir sorundur.

İş toplantısında teklifinize ilişkin detayları net ve istikrarlı biçimde sunmanız beklenilir. Nadiren çalan mobil telefonlar ve sekreterin bölmesi hariç toplantılar kesintisiz sürer.

Teknik detayların Portekizce'yi de içerecek şekilde birkaç yabancı dilde yazılı olması tercih edilir. Yanıtlayamadığınız sorular alıcınızın kararını belirleyici olabilir. Veri ya da bilgi eksikliği görüşmenin başarısını etkiler.

Garanti koşulları, satış sonrası hizmetler net bir şekilde açıklanmalıdır.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler pro-forma faturayı yeterli görmektedirler. Brezilya'da iş yapmak isteyen ihracatçılarımızın sözleşme yapmaları tavsiye edilir. Sözleşme yapılması durumunda sözleşmenin iki dilde hazırlanması, anlaşmazlık durumunda hangi mahkemenin yetkili olacağının mutlaka belirtilmesi ve noter huzurunda kaydedilmesi gerekir.

Görüşmelerde müzakere edilen konuların en son hali ile faks veya e-posta yolu ile onaylanması ithalatçı tarafından istenebilir.

Brezilyalı iş adamları Latin orijinleri nedeniyle dakik olmadıkları sanılır. Bu çok yanlış bir kanı olup randevularınızda dakik olmanız önemlidir. Geç kalındığı durumlarda mutlaka haber verilmesi gerekir.

Giyim konusunda, resmi giyim tavsiye edilir. Erkeklerin takım elbise, bayanların ciddi ve sade giyinmeleri önerilir. Sıcak ve nemli havaya uygun hafif ve pamuklu kıyafetler önerilir. Özellikle kapkaçtan korunabilmek için değerli saat, mücevherat takılmaması, bilgisayar ve fotoğraf makinesi ve cep telefonunun dikkat çekecek şekilde taşınmaması tavsiye edilir.

Toplantıda konuya ısınma zamanı sağlanması, güncel konular, Brezilya'ya ilişkin izlenimleriniz v.b. kısa, samimi bir giriş yapabilirsiniz. Politika, ekonomik durum, uygun olmayan karşılaştırmalardan kaçınmalısınız.

Su ile birlikte küçük fincanlarda kahve ikramı şekerli veya şekersiz mi istediğiniz sorularak servis edilecektir. Kahve ritueli sırasında daha samimi bir ortam oluşacaktır. Kartvizitiniz ile birlikte minik bir eşantiyon hediye etmeniz için en uygun zamandır.

Karşı tarafın kartvizitini alarak, muhatabınızı tanıdıktan sonra iş görüşmesi resmen başlamış olacaktır. Konuşmanıza firmanızı ve ürününüzü tanıtarak başladıktan sonra, teknik detaya boğulmadan net ve anlaşılır biçimde sunuş yapmanız uygun olacaktır. Fiyata ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere gerekli açıklamaları eksiksiz yapmanız önemlidir. Toplantı sırasında dışarı çıkanların olması olağandır, sunuşunuzu kesmeden devam etmeniz beklenir. Misafir olduğunuzu unutmadan, arada dikkati tekrar toplamak için kısa alıntılarla konuşmanız daha olumlu bir hava sağlayacaktır.

Kurulan iletişimin gücüne bağlı olarak öğle veya akşam yemeğine davet edilmeniz mümkündür. Sosyal aktiviteler işbirliğini daha da sağlamlaştıracaktır.

Bazı durumlarda, Brezilya'nın geleneksel içkisi "caipirinia" ikram edilmek istenebilir, bu daveti red etmeniz yanlış anlaşılır. Su veya alkolsüz içecek içebilirsiniz.

Görüşme esnasında bazen iş dışında "karnaval", "futbol", "Brezilya'nın doğal güzellikleri" gibi konularda konuşulsa da tekrar iş görüşmesine yoğunlaşılacaktır. Eğer konu sıkıntısı çekiliyorsa Brezilyalı alıcınız, aile ve kişisel konularda konuşabilecektir. Ancak bu konuda hassas davranılması önerilir.

Yemek davetinde hesabı ödemek için girişimde bulunmanız, kredi kartınızı hazırlamış olmanız, ithalatçınızın hesabı ödeyecek olsa bile hoş karşılanacak ve nezaket olarak değerlendirilecektir.

Görüşmenin sonunda, müşteriniz sizi otelinize bırakmayı teklif edecektir. Sizin güvenliğinizi düşünerek yapılan bu teklifi kibarca kabul etmeniz beklenir.

Vedalaşma sırasında ev sahibinin kapıyı açarak uğurlaması tekrar ziyaretinizden memnuniyet duyulacağı anlamına gelir. Misafirin kapıyı açması bir daha görüşmek istenmediği anlamında değerlendirilir.

Brezilyalı ithalatçıların çalışmayı tercih ettikleri ihracatçı profillerini ve çalışma şartlarını aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür:

- Yerleşik bir şirket olması (En az 10-15 yıllık bir geçmişinin olması),
- Ürünlerde kalite ve standartların tutturulmuş olması,
- Kendilerinin Brezilya pazarında tek satıcı (ithalatçı) konumunda tutulması,
- İyi bir iletişim konusunda beklentilerine yanıt verilebilmesi (Karşılıklı ziyaretler, müşteri tatminine dönük çalışmalar).

Sağlıklı bir iş bağlantısının kurulabilmesi için aşağıdaki konularda dikkatli olmanız ve yapmamanız tavsiye edilir:

- Müşteriden gelecek e-postalara cevap vermemek
- Üretim kapasitesinin üstünde taahhütte bulunmak
- Pro-forma faturada yazan fiyatı değiştirmek
- Söz verilen numuneleri göndermemek
- Üzerinde mutabakata varılan ödeme şeklini değiştirmek
- Müşterinin istediği teslim şeklini kabul etmemek
- Söz verilenden farklı miktarda mal göndermek
- Gerekli dokümanların gönderimini geciktirmek
- Belgelerdeki tutarsızlıklar
- Müşterinizi ülkenize davet etmemeniz
- Brezilya veya ülkenizi eleştirir tarzda konuşmanız
- Müşterinizin beklediği ürün özelliklerini karşılamamak
- Sigorta garantisi konusunda işbirliğinden kaçınmak
- Akreditif yapılamadığı durumlarda riskleri alıcınıza yüklemeniz
- Güvenmediğinizi belirtecek şekilde peşin ödeme talebinde ısrar etmeniz

- Brezilya'nın geleneklerini eleştirmek
- Brezilya'daki şehirlerin kaosundan bahsetmek
- Brezilya mutfağını eleştirmek
- Brezilya'nın büyük şehirlerindeki şiddet olaylarından korktuğunuzu vurgulamak
- Ülkenizi abartılı bir şekilde Brezilya ile karşılaştırmak

Para Kullanımı

Ülkenin para birimi "Real" (R\$)'dir. Pek çok otel ve mağazada döviz ve uluslararası kredi kartları kabul edilmektedir. Günlük döviz kuru gazetelerde, otellerde, bankalarda ve seyahat acentalarında mevcuttur. Nakit ve seyahat çekleri bu yerlerde kolayca bozdurulabilir. Birçok otel ve mağaza döviz ve uluslararası kredi kartlarını kabul eder.

Para transferi - Brezilya Merkez Bankası (BACEN)

Brezilya'ya giren ve Brezilya'dan çıkan her türlü paranın Merkez Bankası üzerinden yapılması gerekmektedir. Brezilya'ya yapılacak yatırımlar da Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır. 2004 yılından bu yana bu kayıt işlemi internet üzerinden yapılabilmektedir.

Ülkede yapılan faaliyetler sonucu elde edilen karların Brezilya dışına transfer edilmesi durumunda yine Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır. Firma

faaliyetlerine son verip Brezilya dışına çıkması halinde, getirmiş olduğu sermayenin üzerindeki miktar için %15 oranında stopaj ödemek durumundadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte MERCOSUR üyesi ülke vatandaşları ile Brezilya'nın karşılıklı anlaşma yaptığı ülke vatandaşları dışında kalan yabancılar için vize zorunludur. Pasaportların ülkeye giriş tarihinden itibaren altı ay süreyle geçerli olması gereklidir. Turist ve transit vizeler genelde iki gün içinde hazırlanır. Vize, turistler için 90 gün, transit yolcular için 10 gün süreyle verilir. Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamili Türk vatandaşları Brezilya'ya yapacakları üç aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır.

Söz konusu muafiyet sadece turistik amaçlı tek giriş vizeleri için geçerlidir. Öğrenim, çalışma, çok girişli vize, uzun süreli ikamet vb. nedenlerle yapılacak seyahatlere ilişkin vize uygulamaları hakkında Ankara'daki Brezilya Büyükelçiliği'nden bilgi alınması, resmi göreve atananların ise T.C. Dışişleri Bakanlığı ile irtibata geçmeleri gerekmektedir.

Brezilya'ya giren şahıslar giyim ve kişisel eşyalardan ayrı olarak aşağıdaki kalemlerden birer tane getirebilir: toplam değeri 500 doları geçmeyen radyo, teyp, daktilo, video kamera. Ziyaretçilerin varışlarında, yerel Duty Free Shop'tan ayrıca 500 dolarlık mal almalarına izin verilir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1 Ocak : Yılbaşı

20 Ocak : Yalnızca Rio de Janeiro'da tatildir.

Şubat-Mart : Karnaval (iki gün, resmi tatil değildir)

Mart : Paskalya

21 Nisan : Tiradentes Günü (Milli Kahraman)

23 Nisan : Yalnızca Rio de Janeiro'da tatildir.

1 Mayıs : İşçi Bayramı
7 Haziran : Corpus Christi
7 Eylül : Bağımsızlık Günü
12 Ekim : Lady Aparecida (Dini tatil)
15 Kasım : Cumhuriyet Bayramı
20 Kasım : Yalnızca Rio de Janeiro’da tatildir.
25 Aralık : Noel Tatili

Brezilya kanunlarına göre işçiler için günlük maksimum çalışma süresi 8 saattir ve perakende sektörünün de dahil olduğu tüm işletmeler için haftalık 44 saattir. Perakende mağazalarının açılış saati ise yerel kanunlarca düzenlenmektedir ve işletme türüne göre değişmektedir. Büyük şehirlerde fırınlar, köşe başı dükkanları ve petrol istasyonlarındaki dükkanlar çoğunlukla 24 saat açıktır. Daha küçük şehirlerde ve kırsal alanlarda ise daha standart mesai saatleri (09.00-18.00 veya 19.00 arası) uygulanmaktadır. Süpermarketler ve hipermarketler çoğunlukla ise 21.00 veya 22.00’ye kadar açıktır. Alışveriş merkezleri Pazartesi-Cumartesi günleri 10.00-22.00 saatleri arası, Pazar günleri ise 12.00-20.00 saatleri arası açıktır. Anacade üzerindeki mağazalar ise 09.00-18.00 ya da 10.00-19.00 veya 20.00 saatleri arası açık kalmaktadır.

Devlet daireleri ve özel şirketler normal olarak Pazartesi’den Cuma’ya 08.30-17.30 (veya daha geç) saatleri arasında çalışır. Bir saatlik yemek molası vardır. Kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde işe başlama saati 08.00’dir. Ülkenin çoğu bölümlerinde bölgesel değişikliklerle bankalar, hafta içi 10.00’den 16.00’ya kadar açıktır. Bazı bölgelerde mağazalar öğleyin de kapanabilir.

Kullanılan Lisan

Resmi dil Portekizce’dir. İş dünyasında İspanyolca ve İngilizce de kullanılmaktadır.

Ulaşım

Kiralık Araba-Ehliyet; Tüm büyük havaalanlarında ve büyük şehirlerin çoğunda şöförü veya kendinizin kullanacağı kiralık arabalar mevcuttur.

Telefon Rehberinde Hertz, Avis, National, Localiza, Unidas, Nobre v.s. gibi şirketler için “autolocadoras” veya “locadoras de automóveis”e bakınız. Yabancılar için uluslararası ehliyet gerekir.

Taksiler

Brezilya’nın çoğu şehirlerinde bol miktarda taksi bulunur. Yollarda normal taksimetrelili taksiler bulunabilir.

Telsizli taksiler daha çoktur ve air-conditionları vardır ancak daha pahalıdır. Bunlar havaalanlarında ve büyük oteller aracılığıyla bulunabilir ve telefonla çağrılabilir. Bazı özel havaalanı taksi servisleri ön ödemelidir. Güvenlik açısından yoldan herhangi bir taksiye binmek tavsiye edilmez.

Haberleşme

Brezilya ile telefon ya da faks iletişimi kurmak için ülke kodu olarak +55 tuşlandıktan sonra, şehir kodu ve abone numarasına geçilecektir. Önemli şehirlerin kodları şöyledir: Sao Paulo (011), Rio de Janeiro (021), Brasilia (061), Belo Horizonte (031).

Dünyanın her yeriyle telefon, internet, faks ile haberleşme yapabilirsiniz. Modern iletişim sistemi Brezilya’daki tüm büyük şehirleri birbirine bağlar. Hemen hemen hepsi hem yerel ve hem de uluslararası çağrılar için direkt çevirme servisi ile donatılmıştır.

Yerel Saat

Brezilya, Greenwich zaman ayarına göre 3 saat geridedir. Türkiye'nin Brezilya ile arasındaki saat farkı 5 saattir (Türkiye 5 saat dilimi öndedir).

Ülkenin çoğunda saat Greenwich (Londra) saatinden üç saat ileridir. Bu değişiklikler gün ışığından yararlanmak için (saatler 1 saat ileri alınır) Ekim ayının 2'nci haftasından Şubat ayının sonuna kadar devam eder. Brezilya'daki çeşitli saat bölgeleri için haritaya bakınız.

Yerel Ölçü Birimleri

Ağırlık ve Ölçü Birimi

Metrik Sistem.

Telefon Kodları

Brezilya ile telefon ya da faks iletişimi kurmak için ülke kodu olarak +55 tuşlandıktan sonra, şehir kodu ve abone numarasına geçilecektir. Önemli şehirlerin kodları şöyledir: Sao Paulo (011), Rio de Janeiro (021), Brasilia (061), Belo Horizonte (031).

Dünyanın her yeriyle telefon, internet, faks ile haberleşme yapabilirsiniz. Modern iletişim sistemi Brezilya'daki tüm büyük şehirleri birbirine bağlar. Hemen hemen hepsi hem yerel ve hem de uluslararası çağrılar için direkt çevirme servisi ile donatılmıştır.

Sağlık

Sarı humma aşısı zorunlu olmamakla birlikte önerilir. Hava alanında Sağlık Denetleme Merkezinde uçuş tarihinden 10 gün önce aşı vurulabilirsiniz. Özellikle Amazon bölgesine gidecek olanların aşı vurulması gereklidir. (http://www.hssgm.gov.tr/?sf=sey_seyehat_asilari adresinde detaylı bilgiler mevcuttur)

İklim

Ülkenin büyük bölümünün güney yarımkürede bulunması dolayısıyla mevsimlerin ters olduğu unutulmamalıdır. Haziran-Ağustos ayları kış mevsiminin en sert dönemidir. Eylül-Aralık ayları arası ilkbahar, Aralık-Mart ayları arası yaz, Mart-Haziran ayları arası sonbahar, Haziran-Eylül ayları arası kış mevsimi yaşanır.

Güvenlik

Brezilya'da kaldığınız otellerde, hırsızlığa karşı güvenliğinizle ilgili uyarılar dikkatinizi çekecektir. Özellikle değerli mücevherat takmak, cep telefonu ve lap top bilgisayarları fark edilir şekilde taşımak riskli olacaktır. Brezilyalılar sizi korumaya yönelik uyarıları içtenlikle yapacaktır.

KAYNAKLAR

1. OICA www.oica.net
2. Ticaret Bakanlığı www.ticaret.gov.tr
3. Trademap www.trademap.org
4. TUIK www.tuik.gov.tr
5. Türkiye İhracatçılar Meclisi <http://www.tim.org.tr/tr/>
6. Uludağ İhracatçı Birlikleri <http://www.uib.org.tr/tr/>

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.